

Zoeken naar de natuurlijke rol van INTERMEDIAIRE ORGANISATIES

Overheden willen vaker met burgers en bedrijven de verantwoordelijkheid delen om bijdragen aan natuur en landschap te realiseren. In 2015 verscheen in Landwerk al een aantal artikelen over jaders nieuwe manieren van werken en organiseren in de participatiemaatschappij. De mobilisatie en ondersteuning van bijdragen aan natuur en landschap door burgers en bedrijven is een taak van zogenaamde ‘intermediaire’ organisaties. Hun werkwijze is volop in ontwikkeling. Hoe geven deze organisaties momenteel vorm en inhoud aan hun rol in het bewegende werkveld? Antwoorden worden gegeven op basis van de praktijkervaringen van GreenWish, ARK, Nationaal Groenfonds en het Brabants Landschap.

BOTTOM-UP AAN DE SLAG
In deze veranderende context van terugtrekende overheid en oprukkende burgerinfra, is het faciliteren van private initiatieven een zoektocht voor intermediaire organisaties. Stichting GreenWish werkt sinds 2003 als sociale onderneming voor overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven om maatschappelijke innovatie en duurzame ontwikkeling te versterken. Voorbeelden van gerealiseerde duurzame ideeën voor natuur waarin GreenWish faciliteerde zijn 10.000 Hours (dance-festivalgangers zetten zich in voor natuur), the GreenMan Project (bouwen met levend materiaal), de RioDagge (wandel-, vaar- en feestevenement), natuurbegraafplaatsen en het Miljoenenpadje (privaat behouden natuur langs spoorzone). In het begin ondersteunde GreenWish vooral burgers zelf met een initiatief en nauwelijks actoren die de initiatieven zouden kunnen bespoedigen. Nu besteedt GreenWish de meeste tijd aan het latste en draagt ze kennis en ervaring over op overheden en natuurorganisaties die initiatieven willen ondersteunen. Deze omslag naar een ‘tweedelijns’ rol is deels uit nood geboren vanwege een gebrek aan opdrachtgevers die het faciliteren van initiatieven willen financieren, maar is ook een mogelijkheid tot het vergroten van haar impact.

Het Nationaal Groenfonds heeft zijn doelstellingen verlegd van overheden naar burgers en bedrijven. Vanwege de verminderende behoefte aan het voorfinancierende van de aanleg van de EHs-natuur op zichzelf, kijkt men nu meer naar opgaven van waaruit een verbinding met natuur te maken is en zet men eigen financiële expertise en middelen in. Het gaat hier om verbindingen vanuit de landbouw, de stad en vanuit groene duurzaamheidsopgaven. Om verdiennmodellen met na-turopgaven te combineren, heeft het Groenfonds een aantal speerpunten laten erkennen zoals: ‘natur begra-ven’ en ‘groen-inclusieve ziekenhuis’. Die kunnen uitbreiding combineren met de aanleg van nieuwe natuur. Pilots worden geselecteerd en gefaciliteerd door het Groenfonds zelf en gefinancierd met geld uit het Revolverend Fonds. Op deze manier probeert het Groenfonds de ruimte te vullen die de overheid open laat en de banken niet zelf invullen omdat die de piloten als te ingewikkeld te onbekend of te risicovol ervieren. Het Groenfonds informeert met het Revolverend Fonds met banken door via de fiscale groenregeling geld van commerciële banken in groene projecten uit te zetten. Het Groenfonds intermeediert met de overheid door overheden geld te vragen voor het geven van advies.

Stichting ARK werkt aan natuurgebieden waar natuurlijke processen hun mogelijkheid mogen gaan als economisch en maatschappelijk zijn inbed. Nieuw is dat ARK niet alleen met private partijen natuur ontwikkelt, maar hiervoor nu ook de grond levert. In gebieden in Limburg en Noord-Brabant koopt ARK grond aan om vrijwillige kavelruil en natuuronontwikkeling mogelijk te maken. Zij neemt nu zelf het initiatief tot het ontwikkelen van een gebied en werkt binnen de natuurdienstinstellingen samen met grondeigenaren, verbindt wensen van andere private gebruikers en nieuwe natuurgerichte bedrijven. ARK draagt de terreinen na de inrichtingsfase over aan een terreinbeheerende organisatie.

Het Brabants Landschap is gewend om vanuit de publieke opgave de verscheidenheid aan biodiversiteit in de provincie Noord-Brabant veilig te stellen. Momenteel vertegenwoordigt Brabants Landschap de aandacht naar samenwerking met vrijwilligers en andere partijen om meer initiatieven te creëren. Een stimulans voor het faciliteren van private initiatieven, dienten of producten met elkaar delen (gebiedonline.nl).

tieven is de provincie Noord-Brabant die graag meer zaken rechtstreeks met burgers en boeren wil doen. De provincie heeft daarvoor een vierjarige projectovereenkomst afgesloten met het coördinatiepunt van het Brabants Landschap. Dit coördinatiepunt faciliteert in opdracht van de provincie groene regelingen en functioneert als groenloket voor vragen vanuit burgers en bedrijven over ‘groene’ subsidies in de provincie. Ook heeft het Brabants Landschap de stichting Dommelbund ondersteund door de aankoop van zes hectare agrarisch gebied tussen Wouw en Eindhoven voor te financieren. Deze voorfinanciering is later teruggereklaard door het Brabants Landschap willen echter ook reëel blijven. Zo vinden zo'n initiatief afhankelijk van de goedemensen op de juiste plaats en zien dat niet zomaar ouders generaliseerd. Daarnaast zien ze net als GreenWish nog weinig mogelijkheden om een businesscase te realiseren met de directe stakeholders van kleine burger-initiatieven. Na diverse gesprekken met vertegenwoordigers van de organisaties ziet wij als onderzoekers drie strategieën die de intermediaire organisaties inzetten voor hun nieuwe rol. Ze organiseren hun lokale commitment, werken meer doelgroep gericht en vinden uit hoe ze hun adviseurs kunnen verbeteren.

VAKER LOKAAL COMMITMENT ORGANISEREN

Meer aandacht voor private initiatieven leidt tot nieuwe strategieën bij intermediaire organisaties. Voorheen organiseerden ze veel lokaal commitment op een indirecte manier via vertegenwoordigers van sectorale organisaties die dit belang naar hun achterban communiceerden. Direct belanghebbenden vonden toen minder gehoor. Deze krachten nu meer aandacht. ARK bijvoorbeeld doet dat in een terreinbestuur dat navraag bij lokale verenigingen en dorpsraden, recreatieve groepen, bewoners en grondgebruikers naar hun behoeften. Het Brabants Landschap op diens beurt beschouwt de vrijwilligers nu als de lokale en eigen van de organisatie in het buitengebied, omdat zij goed op de hoogte zijn van de lokale wensen en initiatieven. Ook boswachters functioneren nu vaker als spin in het web van een natuurgebied om lokale signalen op te pikken.

COLUMN Klein Zever

MEER DOELGROEPGERICHT DENKEN EN WERKEN

DmD en burgerbetrokkenheid en maatschappelijk draagvlak te creëren, waarvan activiteiten en leefstijlen meer aan te sluiten bij een breder publiek. De provinciale organisaties moeten hierbij een belangrijke rol spelen. Daarnaast moet de provincie een belangrijke rol spelen in het stimuleren van de wensen van agrariërs, landeigenaren en andere belanghebbenden in plaats van naar de wensen van het publiek opgepast voor de natuur. De Provinciale Landschappen verbreden hun aandacht voor de natuur. De Provinciale Landschappen zijn een belangrijke partner in de ontwikkeling van een 'hart van natuur' naar groepen die momenteel buiten de belangstelling staan van de menselijke biodiversiteit, maar wel aan 'lokale groen' daarnaast zoeken. ARK bij gebiedsontwikkeling moet vaker contact met doelgroepen met een fysiek belang bij natuur.

Bij het Groenfonds en de Provinciale Landschappen groeit het belang dat het nieuwe werkerven minder donkergrond en meer lichtgrond krijgen. Dit vraagt meer out-of-the-box denken dan sectoraal natuur- en milieucommunicatie, meer communicatie en aansluiting bij lokale interesses en meer betrekking op de omgeving. Samenwerken en onderneemende houding is daarbij belangrijk. Bij ARK vraagt de verbreding van natuur- en landschapsondernemerschap ook meer bestuurlijke ervaring. Bij alle intermediaire organisaties wordt het hebben van financiële kennis en nieuwe financieringsvormen belangrijker om kansen en risico's goed in te kunnen schatten.

DRIELEDIGE ROL

De inzet van intermediaire organisaties om meer private initiatieven voor natuur en landschap te faciliteren, kan volgens ons verder worden vergroot. De ideeën hierover presenteren we langs drie mogelijke rollen van intermediaire organisaties: initiëren, verbinden en ondersteunen.

1. Uitlokken: pilots met kansrijke/geachte groen-inclusieve initiatieven uitzetten om te laten zien dat het initiatief in de praktijk werkt, de urgente van private initiatief voor natuur en landschap blijvend agendaitem, en overheden adviseren hoe deze ruimte voor succesvolle initiatieven kan creëren;
 2. Verbinden: fysieke kennisnetwerken en virtuele communities ontwikkelen en onderhouden die overzicht van private initiatieven bieden en verbindingen leggen om elkaar van advies te voorzien en van elkaar te leren, zowel tussen de initiatieven van bedrijven en burgers als tussen deze en de overheid;
 3. Ondersteunen: inzetten op dienstverlening en adviserend bij private initiatieven en dit zeggen als een permanent onderdeel van de activiteiten en expertise.

MEER EXPERIMENTEREN EN ADVISEREN

Waar vroeger de maatschaarheid van initiatieven voorop stond en beperkte orde oplossingen werden geboden, zijn nu de maatschappelijke mogelijkheden ingewikkelder en moeten oplossingen nog bedacht worden. Vaak lukt dit overreden, burgers en bedrijven niet afzonderlijk, maar pas samen met de inzet en creativiteit van anderen. Dit vraagt om een open geest en experimenten en adviseren. Om met belanghebbenden te krijsen of de plannen voor "naturum bewaren" en "groen-inclusieve" ziekenhuizen ook in de praktijk werken, werkt het Groenfonds vaker met pilots. Deze hebben een belangrijke voorbeeld- en inspirerende functie. Als de plannen namelijk blijken te werken en belanghebbenden zien dat het kan, is de ervaring bij het Groenfonds dat net daarna vanzelf deel- en banken willen co-financieren. Overneden en groeiende intermediaire organisaties nu vaker om advies hoe zij private initiatieven kunnen faciliteren in plaats van voor hun te schrullen wat er gebeurd. Zo adviseert het Brabants Landschap de provincie bij het ontwerpen en overreden van offertes van burgers en bedrijven, adviseert Greenfonds over welke risico's die kunnen bijdragen om private initiatieven en projecten in provincies over of risicos van ingediende plannen.

NAAR TOEKOMSTBESTENDIGE INTERMEDIAIRE (NATUUR)ORGANISATIES

Ontwikkelen naar een nieuwe, een natuurlijke rol voor intermediaire organisaties, komen we in dit stadium tot boven genoemde strategieën. De vraag is of deze veranderingen ook voor andere natuurorganisaties bruikbaar zijn. In de bestaande praktijk van de vier beschreven organisaties betreft het een zoekproces, geen uitgekrystalliseerd veranderingsproces. Bottom-up werken, aansluiten bij specifieke doelgroepen en hun behoeften, aanvullende posities innemen dan wel dienstverlening ontwikkelen - het zijn allemaal veranderingen voor intermediaire organisaties die zich 'learning by doing' eigen kunnen maken en waarvan ze de mobiliserende mogelijkheden kunnen benutten om hun missie te vervullen.

Dit zoek- en leerproces te verdiepen en te versnellen is het belangrijk dat intermediaire organisaties de ontwikkelde activiteiten en procesuitkomsten met elkaar delen. De toekomstbestendigheid

DRIELEDIGE ROL

De inzet van intermediaire organisaties om meer private initiatieven voor natuur en landschap te faciliteren, kan volgens ons verder worden vergroot. De ideeen hierover presenteren we langs drie mogelijke rollen van intermediaire organisaties: initiëren, verbinden en ondersteunen.

- Uitlokken:** pilots met kansrijke geachte groen-inclusieve initiatieven uitzetten om te laten zien dat het initiatief in de praktijk werkt; de urgente van privaat initiatief voor natuur en landschap blijvend afdwingen, en overheden adviseren hoe deze ruimte voor succesvolle initiatieven kan creëren;

Verbinden: fysieke kennisnetwerken en virtuele communities ontwikkelen en onderhouden die overzicht van private initiatieven bieden en verbindingen leggen om elkaar van advies te voorzien en van elkaar te leren; zowel tussen de initiatieven van bedrijven en burgers als tussen deze en de overheid;

Ondersteunen: inzetten op dienstverlening en advisering bij private initiatieven en dit zien als een permanent onderdeel van de activiteiten en expertise.

van intermediaire organisaties heeft daarbij als ervaringen vaker worden uitgewisseld en men elkaar adviezen gegeven via bijvoorbeeld een offline kennismakingen. Zeker in een veranderende omgeving waarin het zoeken is naar de specifieke meerwaarde, is versterking van een ondertussen samengestelde informatie-uitwisseling van groot belang voor intermediaire organisaties. Aansluiten bij private initiatieven geeft mogelijkheid om bottom-up denken en werken handen in te voelen en biedt meerwaarde ten opzichte van publieke initiatieven, omdat de passie, kennis en inzet van lokale mensen niet

Is te overtreffen.
De intermediaire ligt echter niet zozeer op het vlak van natuur, maar op andere vlakken. Als sociale cohesie, leefbaarheid en gezondheid. Het zichtbaar maken van deze maatschappelijke meerwaarde en het waarderen daarvan ook in geld, is ook een van de nieuwe rollen voor intermediaire organisaties. Gegeven de eervaring van intermediaire organisaties met de beschikken hansen van een goed verdienmodel via directe dienstverlening aan burgers, liggen gezamenlijke activiteiten met burgers en bedrijven meer voor de hand zoals het bieden van ontmoetingsplaatsen en het organiseren van onroerende organisaties. Een voorbeeld zijn intermediaire organisaties in de rol van "provider" van cultuurinfrastructuur waar burgers elkaar kunnen vinden en adviseren over hoe zij kunnen bijdragen aan natuur en landschap.

Ten slotte is het voor de invulling en het succes van nieuwe rollen van belang dat ook de omgeving van intermediaire organisaties meedoet in de omslag naar meer bottom-up denken en werken. Dit is nog geen vanzelfsprekendheid. Een dergelijke omslag begint al bij het formuleren van het probleem. Is dit een probleem van de overheid en moeten de natuurorganisaties dit oplossen met passende maatregelen of is het een probleem dat gedeeld wordt door burgers en bedrijven, en op die manier kunnen burgers en bedrijven samen een beroep doen op elkaar? Daarnaast kunnen intermediaire organisaties private initiatieven ondersteunen door deze te faciliteren of verzoeken aan burgers en bedrijven te geven wat natuur en landschap moet bieden. Er blijkt meer waarderende mogelijk als natuurorganisaties zich hiervoor inzetten en op al dat bijdragen kunnen verzoeken van burgers om advies en gratis gereedschap. Hierdoor kan de behoefte ook het bieden van hulp aan burgers die hun gemaakte plannen moeilijk alleen uit kunnen voeren.

Betreft: kalfje
Beste Marianne,

24

De kans bestaat dat deze uitvoering afslaan. In dat geval kan ik een dientijdige terugroep van de voorzitter aanvragen. Vanwege de korte termijn kan dat een verhoogd risico opleveren.

